

POSUDEK

oponenta na bakalářskou práci

Jméno a příjmení studentky: Lucie Dvořáková
Téma bakalářské práce: Historické kořeny českého antiklerikalismu
Oponent práce: Dr. Gebelt

Předložená práce o celkovém rozsahu 43 stran sestává ze čtyř hlavních kapitol, úvodu, závěru a seznamu použité literatury. Záměrem je odhalit „kořeny“ antiklerikalismu a příčiny, „které umožnily vznik a šíření antiklerikálních myšlenek v českých zemích.“ Svou práci vymezuje studentka časovým úsekem "od osvícenství po první republiku" a české prostředí chce uvést do kontextu evropských dějin. (Vše v nečíslovaném úvodu.) V první kapitole studentka definuje antiklerikalismus "jako odpor vůči vlivu katolické církve na politiku a veřejný život" (s. 1). Ve druhé kapitole s názvem "Antiklerikalismus v evropské perspektivě" uvádí studentka spíše než nějakou kontextualizaci seznam různých pojmů a dějinných období ve stylu spíše středoškolském. Např. vysvětlení přirozeného náboženství jako "nedogmatické a v podstatě necírkevní víry v Boha" je v religionistické práci velice vágní. Ve prospěch studentky ale hovoří to, že se jedná jen o úvodní pasáže, v nichž se teprve propracovává k vlastnímu tématu práce, a nějaké rozsáhlé exkurzy by práci neúměrně prodloužily. Druhá kapitola přináší ještě některá „specifika české společnosti“, výklad „bezvěreckých spolků“ a vlasteneckého myšlení. Třetí kapitola s názvem „Dějiny českého antiklerikalismu“ má být společně s kapitolou druhou dle studentky jádrem práce. Záměrem je zde vysvětlit „faktory podporující a upevňující“ myšlenky antiklerikalismu. Studentka zde přináší dějinný přehled problematiky, který dělí do tří etap: 1) doba počátků národního obrození; 2) doba dovršení národního obrození a dotvoření moderního českého národa a 3) doba první republiky. Poslední, čtvrtá kapitola práce přináší krátké medailonky představitelů českého antiklerikalismu.

K obsahu textu:

Nerozumím především tomu, co má být přínosem práce. Pokud to chápu správně, tak se autorka snaží popřít myšlenku, že „antiklerikalismus“ přímo navazuje na českou reformaci (s. 38). Ale kdo tuto myšlenku zastává („pozdější antiklerikálové“, s. 38)? Vůči komu se autorka vymezuje? Samotná myšlenka, kterou studentka formule v úvodu jako hypotézu, kterou se bude snažit potvrdit, totiž, že kořeny českého antiklerikalismu je třeba spojovat s osvícenstvím, asi není příliš originální a překvapivá. V „Úvodu“ autorka píše, že vychází z knihy Z. Nešpora „Náboženství v 19. století“, a poznamenává, že se jí potvrdilo „schéma dobových podob antiklerikalismu“. Ale v jaké míře se rozchází nebo naopak shoduje s jeho závěry? Celá práce končí přitakáním dlouhé citaci od P. Fialy. Znamená to, že Fiala dospěl ke stejným závěrům? Myslím, že by práci prospělo, kdyby její součástí byla kapitola o dějinách bádání o daném problému. V rámci takové kapitoly by autorka mohla nastínit pozice různých badatelů a na jejich pozadí pozici, kterou zastává a bude se snažit prokázat sama.

Studentka uvádí sice v první poznámce pod čarou (s. 1) různá vymezení (anti)klerikalismu, nikde ale sama nezduvodňuje, proč omezuje pojem pouze na katolickou církev. Nikde jsem nenašel ani sebemenší náznak toho, že by autorka pátrala v odborné zahraniční literatuře, v jaké míře je třeba téma zpracováno v jiných kontextech, jestli a jak se pracuje s pojmem (anti)klerikalismus atp. Skutečnost, že práce se zaměřuje na české prostředí, nemůže implikovat naprosté ignorování světové odborné literatury. Ve velice skromném seznamu použité literatury není ani jeden cizojazyčný titul! Na s. 1 autorka píše: „Hlavní oblasti, kde jsou nežádoucí pravomoci katolické církve, najdeme ve školství, kultuře a právu.“ Podle koho nebo pro koho mají být tyto pravomoci nežádoucí?

K formální stránce textu:

Úvod práce není číslován, závěr, stejně jako seznam literatury číslovány jsou. Text má někdy povahu spíše nesourodých poznámek opsaných ze sekundární literatury. Viz třeba stranu 13, která celá budí dojem (včetně nesrozumitelných poznámek pod čarou), že ji studentka nestihla upravit do finální podoby. Poznámkový aparát je nejednotný, střídají se různé způsoby citování a různé fonty. Viz např. pozn. 1 na s. 1, dále s. 12 a 13., 28 nebo s. 31. Ve větách někde chybí (Např. ve větě „Hlavní oblasti...“ na str. 1), nebo naopak přebývají čárky (Např. ve větě „...předpoklady pozdějších antiklerikálů, o kontinuální návaznosti...“ s. 38.). Studentka chtěla na s. 38 asi napsat, že „vlastenectví“ se ukázalo jako „klíčové“ nikoli jako „klíčový“.

Při obhajobě by se studenta měla soustředit především na objasnění přínosu vlastní práce v kontextu českého bádání. Protože se jedná o práci bakalářskou, navrhuji navzdory výše uvedeným kritickým poznámkám hodnocení "velmi dobře".

ThDr. Jiří Gebelt, Th.D.

10. 8. 2014